

ΛΟΓΟΣ ΚΑΤΗΧΗΤΗΡΙΟΣ
ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΝΑΡΞΕΙ
ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ

+ Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ

ΕΛΕΩΘΕΟΥ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΙΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ - ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ

ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

ΠΑΝΤΙ ΤΩ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ,

ΧΑΡΙΣ ΕΙΗ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗ

ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ ΚΑΙ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ,

ΠΑΡ' ΗΜΩΝ ΔΕ ΕΥΧΗ, ΕΥΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΣΥΤΧΩΡΗΣΙΣ

Τιμώτατοι ἀδελφοί Τεράρχαι καί τέκνα ἐν Κυρίῳ εὐλογημένα,

Ἐμπλεοὶ ἱερᾶς συγκινήσεως, εἰσερχόμεθα καί ἐφέτος, Θεία εὐδοκία, εἰς τὴν Ἁγίαν καὶ Μεγάλην Τεσσαρακοστήν, εἰς τὸ στάδιον τῶν ἀσκητικῶν ἀγῶνων, τὸν καιρὸν τῆς νηστείας καὶ τῆς μετανοίας, τῆς ταπεινώσεως καὶ τῆς προσευχῆς, τῆς πνευματικῆς ἐγρηγόρσεως καὶ τῆς φιλαδελφίας, μέ τὰ ὄμματα τῆς καρδίας ἐστραμμένα πρὸς τὸν ζωφόρον Σταυρὸν τοῦ Κυρίου, τὸν ὀδηγοῦντα πάντας ἡμᾶς πρὸς τὸ Ἅγιον Πάσχα, τὸ διανοίγον τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων τὰς πύλας τοῦ Παραδείσου.

Ἡ ἀρχομένη εὐλογημένη περίοδος εἶναι εὐκαιρία διὰ νὰ συνειδητοποιήσωμεν ἐκ νέου τὴν ἀλήθειαν τῆς κατὰ Χριστὸν ἀσκήσεως καὶ τὴν ἀρρηκτον σύνδεσιν τῆς μέ τὴν εὐχαριστιακὴν πραγμάτων τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία εἰς ὅλας τὰς ἐκφάνσεις καὶ διαστάσεις τῆς καταυγάζεται ἀπὸ τὸ φῶς καὶ τὴν χαρὰν τῆς Ἀναστάσεως. Τὸ πνεῦμα τοῦ ἀσκητισμοῦ οὐδόλως ἀποτελεῖ παρεϊσακτον στοιχεῖον εἰς τὸν Χριστιανισμόν, οὔτε εἶναι ἀποτέλεσμα ἐπιρροῆς ἐξωεκκλησιαστικῶν δυναλιστικῶν ἰδεολογημάτων. Ἀσκησις εἶναι μία ἄλλη λέξις διὰ τὸν χαρακτηρισμὸν τῆς χριστιανικῆς ὑπάξεως, συνδέουσα αὐτὴν μέ τὴν ἀπόλυτον ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν Θεϊαν πρόνοιαν, μέ τὴν ἀνεξάντλητον πνευματικὴν εὐφροσύνην τῆς ἀφιερωμένης εἰς τὸν Χριστὸν ζωῆς, μέ τὴν αὐθυπέρβασιν καὶ τὴν αὐτοπροσφοράν, τὴν φιλόανθρωπον ἀγάπην, τὸν σεβασμὸν πρὸς τὴν κτίσιν πᾶσαν.

Ἡ ἀσκησις δὲν εἶναι ὑπόθεσις αὐτοβούλων ἐπιλογῶν καὶ ὑποκειμενικῶν ἰδιαιτεροτήτων, ἀλλὰ ὑποταγὴ εἰς τὸν κανόνα καὶ τὴν «καθολικὴν πείραν» τῆς Ἐκκλησίας. Ἀποτελεῖ, ὡς ἔχει λεχθῆ, «ἐκκλησιαστικόν», ὄχι «ἀτομικόν», γεγονός. Ἡ ἐν Ἐκκλησίᾳ ζωὴ εἶναι ἀδιαίρετος. Μετάνοια, προσευχὴ, ταπεινοφροσύνη, συγχωρητικότης, νηστεία, ἔργα εὐποιίας, εἶναι ἀλληλένδετα καὶ ἀλληλοπεριχωρούμενα. Δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν Ὁρθόδοξον παράδοσιν ἀσκησις ὡς αὐτοσκοπός, ἡ ὁποία πάντοτε ὀδηγεῖ εἰς ὑπερεκτίμησιν τῆς ἀτομικῆς προσπάθειας καὶ τροφοδοτεῖ τάσεις αὐτοδικαιώσεως. Ἡ Μεγάλη Τεσσαρακοστή εἶναι ὁ κατάλληλος χρόνος διὰ τὴν βίωσιν τῆς Ἐκκλησίας ὡς τόπου καὶ τρόπου ἀποκαλύψεως τῶν δωρεῶν τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, πάντοτε ὡς πρόγευσις τῆς χαρᾶς τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου, ὡς τοῦ ἀκρογωνιαίου λίθου τῆς πίστεως ἡμῶν καὶ τοῦ ὀλοφάντου ὀρίζοντος τῆς «ἐν ἡμῖν ἐλπίδος». Θεοκινήτως ἡ Ἐκκλησία τιμᾷ κατὰ τὸ Σάββατον τῆς Τυροφάγου τὴν πανίερρον μνήμην τῶν ἐν ἀσκήσει λαμψάντων Ἁγίων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, οἱ ὁποῖοι εἶναι οἱ ἀρωγοὶ καὶ συνοδοιπόροι τῶν πιστῶν εἰς τὸν δόλιχον τῆς ἀσκήσεως. Εἰς τὸ στάδιον τῶν πνευματικῶν ἀγωνισμάτων

ἔχομεν εὐδοκοῦντα τὸν ἐν Τριάδι Θεόν, σκέπην τὴν Παναγίαν Θεομήτορα καὶ Μητέρα πάντων ἡμῶν, καὶ πρεσβευτὰς τοὺς Ἁγίους καὶ τοὺς μάρτυρας τῆς πίστεως.

Ὁ ὑγιὲς χριστιανικὸς ἀσκητισμὸς εἶναι συμμετοχὴ τοῦ ὅλου ἀνθρώπου, ὡς πνευματικῆς, ψυχικῆς καὶ σωματικῆς ἐνότητος, εἰς τὴν ἐν Χριστῷ ζωὴν, ἀνευ ὑποτιμήσεως τῆς ὕλης καὶ τοῦ σώματος καὶ ἀνευ μανιχαϊζούσης συρρικνώσεως τῆς πνευματικότητος. Ὡς ἔχει γραφῆ, ἡ χριστιανικὴ ἄσκησις εἶναι ἐν τέλει «ἀγώνας ὄχι κατὰ ἀλλὰ ὑπὲρ τοῦ σώματος», συμφώνως καὶ πρὸς τὸ τοῦ Γερωντικοῦ: «Ἡμεῖς οὐκ ἐδιδάχθημεν σωματοκτόνοι, ἀλλὰ παθοκτόνοι».

Ἀτυχῶς καὶ ἀστόχως, ὁ χριστιανικὸς ἀσκητισμὸς ἐχαρακτηρίσθη ἀπὸ συγχρόνους διανοητὰς ὡς ἄρνησις τῆς χαρᾶς τῆς ζωῆς καὶ ὡς περιστολὴ τῆς ἀνθρωπίνης δημιουργικότητος. Οὐδὲν ἀναληθέστερον τούτου! Ἡ ἄσκησις, ὡς ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὸ ἔχειν καὶ τὴν προσκόλλησιν εἰς τὴν κατοχὴν πραγμάτων καὶ, κατ' ἐξοχὴν, ὡς ἀπελευθέρωσις ἀπὸ τὸ ἐγώ, ἀπὸ τὸ «ζητεῖν τὰ ἑαυτοῦ», ἀπὸ τὸ «ἔχειν τοῦ εἶναι μας», εἶναι πηγὴ καὶ ἔκφρασις γνησίας ἐλευθερίας. Τί ἀληθέστερον ἀπὸ τὴν ἔξοδον ἐκ τῆς εἰρκτικῆς τοῦ «ἀτομικοῦ δικαιώματος» καὶ ἀπὸ τὴν ἀνοικτοσύνην καὶ τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν συνάνθρωπον, ἀπὸ τὴν ἐσωτερικὴν «καλὴν ἀλλοίωσιν» καὶ τὴν σταθερότητα εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ; Τί δημιουργικώτερον τῆς νηστείας, ὅταν αὐτὴ εἶναι ὀλιστικὴ στάσις ζωῆς καὶ ἐκφράζη τὸ ἀσκητικὸν καὶ εὐχαριστιακὸν πνεῦμα τῆς Ἐκκλησίας, ὅταν εἶναι «κοινὸν ἄθλημα» καὶ ὄχι ἀτομικὸν ἀγωνισμὸς; Τί ὑπαρξιακῶς συγκλονιστικώτερον ἀπὸ τὴν μετάνοιαν, τὴν ἐσωτερικὴν μεταστροφήν, ὡς ζωτικὴν κατεύθυνσιν πρὸς τὴν ἀλήθειαν, τὴν ἐκ νέου ἀνακάλυψιν τῆς δυνάμεως τῆς Θείας Χάριτος, τοῦ βάθους τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς καὶ τῆς ἐλπίδος ζωῆς αἰωνίου; Εἶναι ἐντυπωσιακὸν τὸ γεγονός ὅτι, ὅταν ἀντικατεστάθῃ ὁ πρωτοχριστιανικὸς χαρακτήρ τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς ὡς περιόδου προετοιμασίας διὰ τὸ Ἅγιον Βάπτισμα εἰς τὴν Θεῖαν Λειτουργίαν τῆς Ἀναστάσεως, ἀπὸ τὸ «ἦθος τῆς μετανοίας», παρέμεινεν ἡ βίωσις αὐτῆς ὡς «δευτέρου βαπτίσματος». Διὰ τὸν λόγον αὐτόν, ἡ περίοδος τῆς νηστείας καὶ τῆς μετανοίας δὲν εἶναι σκυθρωπὴ. Ἡ ὕμνολογία μας ὁμιλεῖ διὰ τὸ «ἔαρ τῆς νηστείας» καὶ ἡ Θεολογία ἀποκαλεῖ τὴν Μεγάλην Τεσσαρακοστὴν «πνευματικὴν ἀνοιξιν» καὶ «περίοδον χαρᾶς καὶ φωτός». Ὅλα αὐτὰ ἀποκτοῦν ἰδιαιτέραν ἐπικαιρότητα καὶ ἀξίαν ἐνώπιον τῆς συγχρόνου ἀνθρωπολογικῆς συγχύσεως καὶ τῶν, πολιτισμικῆς προελεύσεως, νέων ἀλλοτριώσεων.

Μέ αὐτὰ τὰ αἰσθήματα καὶ τὰς σκέψεις, ὑπενθυμίζοντες τοῖς ἐν ἀπάσῃ τῇ δεσποτεῖα Κυρίου τέκνοις τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας ὅτι, κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Ἀκάθιστου Ὑμνου θὰ κορυφωθοῦν οἱ ἐορτασμοὶ ἐπὶ τῇ συμπληρώσει 1400 ἐτῶν ἀπὸ τοῦ ἔτους 626, ὅτε, πρὸς ἔκφρασιν εὐγνωμοσύνης πρὸς τὴν Θεοτόκον διὰ τὴν διάσωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ ἐπικίνδυνον πολιορκίαν, ἐψάλη «ὄρθοστάδην» εἰς τὸν Ἱερόν Ναόν τῶν Βλαχερνῶν ὁ Ἀκάθιστος Ὑμνος, εὐχόμεθα πρὸς πάντας ὑμᾶς εὐδρομον τὸ στάδιον τῆς νηστείας, ἐν ἀσκήσει καὶ ὑπομονῇ, ἐν εὐχαριστίᾳ καὶ δοξολογίᾳ. Εἴθε, ἀληθεύοντες ἐν ἀγάπῃ καὶ ἀγιαζόμενοι ἐν Κυρίῳ, νὰ βαδίσωμεν τὴν ὁδὸν πρὸς τὴν πεπληρωμένην χαρὰν τῆς λαμπροφύρου Ἀναστάσεως Αὐτοῦ.

Ἁγία καὶ Μεγάλη Τεσσαρακοστὴ ,βκς'β
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως
διάπυρος πρὸς Θεόν εὐχέτης πάντων ὑμῶν

Ἀναγνωσθῆτω ἐπ' ἐκκλησίας κατὰ τὴν Κυριακὴν τῆς Τυρινῆς, κβ' Φεβρουαρίου, ἀμέσως μετὰ τὸ Ἱερόν Εὐαγγέλιον.